

PŘEHLED JUDIKATURY EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Zákaz diskriminace

Seznam
EVA HUBÁLKOVÁ

**PŘEHLED JUDIKATURY
EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA**

Zákaz diskriminace

PŘEHLED JUDIKATURY

EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA

Zákaz diskriminace

sestavila
Eva Hubálková

JUDIKATURA

Vzor citace: Hubálková, E. Přehled judikatury Evropského soudu pro lidská práva. Zákaz diskriminace. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013, s. 100.

© Wolters Kluwer ČR, a. s., 2013

ISBN 978-80-7478-382-1 (brož.)

ISBN 978-80-7478-383-8 (e-pub)

eBook k dostání na <http://obchod.wkcr.cz>

Všechny naše publikace si můžete objednat na adrese:

Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00, Praha 3

tel.: 246 040 400, fax: 246 040 401, e-mail: obchod@wkcr.cz, www.wkcr.cz

PŘEHLED JUDIKATURY
Evropského soudu pro lidská práva
Zákaz diskriminace

Úvodem	7	1. Postižené osoby a osoby bez postižení	73
A. Zákaz diskriminace – prameny právní úpravy	9	2. Příslušnost k nevládní organizaci či sdružení, k odborům	73
B. Přímá a nepřímá diskriminace ...	11	3. Povolání	75
C. Důkazní břemeno při dokazování diskriminačního jednání	13	4. Věk	77
D. Analogická či relevantně srovnatelná situace	16	5. Délka trestu odnětí svobody ...	78
E. Rozumné a objektivní odůvodnění	19	6. Vězni ve výkonu trestu odnětí svobody a ve vazbě	79
F. Důvody diskriminace	21	7. Biologický a zákonný rodič	79
I. Pohlaví	21	8. Okolnosti narození	80
II. Sexuální orientace	36	G. Dodatkový protokol č. 12 k Úmluvě	82
III. Rasová a etnická diskriminace ...	45	H. Přílohy	86
IV. Národnost, občanství a související prvky	48	I. Rejstřík rozsudků podle důvodu diskriminace	86
V. Náboženská diskriminace	58	II. Seznam rozsudků podle zásahu do zaručeného práva	91
VI. Politický názor	64	III. Výběr z předpisů citovaných v textu	98
VII. Majetkové poměry	68		
VIII. Jiné postavení	73		

PŘEHLED JUDIKATURY

Evropského soudu pro lidská práva

Zákaz diskriminace

Sestavila
Eva Hubálková

Úvodem

Překládaný Přehled judikatury je třetí z řady publikací věnovaných problematice lidských práv, tentokrát zaměřený na zákaz diskriminace. Stejně jako dvě předchozí publikace („Právo na spravedlivé řízení a další procesní práva“ a „Řízení před Evropským soudem pro lidská práva, Formální náležitosti podání“) obsahuje způsob, jakým tematiku zákazu diskriminace zakotvené v článku 14 Úmluvy a nově též v dodatkovém Protokolu č. 12 řeší Evropský soud pro lidská práva.

Jak čtenář zjistí, judikatura Evropského soudu pro lidská práva a výkladová praxe je v této oblasti poměrně široká a bezesporu zajímavá, přičemž v Přehledu jsou uvedeny případy, které jsou pro daný důvod diskriminace typické.

V jednotlivých kapitolách je postupně uváděn zákaz diskriminace z pohledu přímé a nepřímé diskriminace, dokazování diskriminačního jednání, srovnatelných situací, a jednotlivých důvodů. Kapitola Důvody diskriminace pak podrobně uvádí konkrétní případy, a to diskriminace podle pohlaví, sexuální orientace, národnosti, náboženství, majetkových poměrů, věku, povolání, postižení, okolností narození a další.

Pro snadnější orientaci je publikace doplněna přílohami, v nichž jsou členěny uváděné judikáty podle zásahu do zaručeného práva a podle důvodu diskriminace.

Autorka

A.

ZÁKAZ DISKRIMINACE – PRAMENY PRÁVNÍ ÚPRAVY

Ochrana proti diskriminaci a prosazování rovnosti je jedním z hlavních pojmů mezinárodní lidskoprávní problematiky a jako taková je též zakotvena v řadě mezinárodních úmluv, jejichž předmětem je ochrana lidských práv. Uskutečňování mezinárodní součinnosti řešením mezinárodních problémů rázu hospodářského, sociálního, kulturního nebo humanitního a podporováním a posilováním úcty k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství¹⁾ se stalo jedním z hlavních cílů v prvé řadě pro Organizaci spojených národů (dále jen „OSN“). Zákaz diskriminace byl pak zakotven v článku 7 Všeobecné deklarace lidských práv²⁾. Zákaz diskriminace lze rovněž nalézt v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech³⁾, v Úmluvě o odstranění všech forem rasové diskriminace a v Úmluvě o odstranění všech forem diskriminace žen.

Boj proti diskriminaci je rovněž jedním z předmětů činnosti Evropské unie (dále jen „EU“), jejíž Listina základních práv zakotvuje právo na nediskriminaci v Hlavě III.⁴⁾, když zákaz diskriminace na základě státního občanství vyplývá zároveň ze Smluv⁵⁾. EU však s vytvořením právního rámce, který nediskriminaci upravuje, čekala až do roku 2000, kdy byla přijata směrnice týkající se rovného zacházení bez ohledu na rasový nebo etnický původ, směrnice týkající se rovného zacházení v zaměstnání a v roce 2004 pak směrnice týkající se rovného zacházení mezi muži a ženami mimo trh práce.

I když zákaz diskriminace, na rozdíl od Charty OSN, přímo místo ve Statutu Rady Evropy nenašel, je předmětem řady dokumentů této mezinárodní organizace, jako je Evropská sociální charta, jež zakotvuje právo na rovnou příležitost a na rovné zacházení v zaměstnání a která

¹⁾ Článek 1 odst. 3 Charty OSN.

²⁾ „Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakéhokoli rozlišování. Všichni mají právo na stejnou ochranu proti jakékoli diskriminaci, která porušuje tuto deklaraci, a proti každému podněcování k takové diskriminaci.“

³⁾ Článek 26 : „Všichni jsou si před zákonem rovni a mají právo na stejnou ochranu zákona bez jakékoli diskriminace. Zákon zakáže jakoukoli diskriminaci a zaručí všem osobám stejnou a účinnou ochranu proti diskriminaci z jakýchkoli důvodů, např. podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství, politického nebo jiného přesvědčení, národnostního nebo sociálního původu, majetku a rodu.“

⁴⁾ Článek 20 – Rovnost před zákonem: „Před zákonem jsou si všichni rovni“; článek 21 – Zákaz diskriminace: „1. Zakazuje se jakákoli diskriminace založená zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, genetických rysech, jazyku, náboženském vyznání nebo přesvědčení, politických názorech či jakýchkoli jiných názorech, příslušnosti k národnosti menšině, majetku, narození, zdravotním postižení, věku nebo sexuální orientaci. 2. V oblasti působnosti Smluv, a aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, se zakazuje jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti.“; článek 22 – Kulturní, náboženská a jazyková rozmanitost: „Unie respektuje kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost.“; a článek 23 – Rovnost žen a mužů: „Rovnost žen a mužů musí být zajištěna ve všech oblastech včetně zaměstnání, práce a odměny za práci. Zásada rovnosti nebrání zachování nebo přijetí opatření poskytujících zvláštní výhody ve prospěch nedostatečně zastoupeného pohlaví.“

⁵⁾ Původní Smlouva o založení Evropského hospodářského společenství z roku 1957 zakotvovala zákaz diskriminace na základě pohlaví v oblasti zaměstnání.

poskytuje ochranu před diskriminací na základě pohlaví⁶⁾, Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin, anebo Úmluva Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům.

Nejvýznamnějším smluvním instrumentem vytvořeným v rámci Rady Evropy je však bezesporu Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod (dále jen „Úmluva“). Zákaz diskriminace je v ní zakotven v článku 14, který zajišťuje rovné zacházení při užívání ostatních práv a svobod stanovených v Úmluvě⁷⁾. V roce 2000 byl přijat Protokol č. 12, který zaručuje rovné zacházení při užívání jakéhokoli práva, aby tak rozšířil zákaz diskriminace. Protokol dosud všechny členské státy včetně České republiky neratifikovaly.

Na rozdíl od ustanovení článku 26 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, nepůsobí článek 14 Úmluvy nezávisle, neboť jeho účinky působí pouze ve spojení s jiným hmotným ustanovením Úmluvy nebo jejích protokolů⁸⁾. Námitky vycházející z článku 14 ve spojení s jiným hmotným právem, Soud posuzuje meritorně i v případech, že nedošlo k porušení hmotného práva samého⁹⁾. V takových případech situace nebo opatření, které je předmětem stížnosti, samo o sobě nezasahuje do výkonu práv zaručených Úmluvou, ale při tomto výkonu je s ním zacházeno odlišně ve srovnání s jinými osobami v analogické nebo relevantně srovnatelné situaci. Obsah pojmu diskriminace byl rozšířen v rozsudku *Thlimmenos proti Řecku*¹⁰⁾, v němž ESLP judikoval, že právo nebýt diskriminován je porušeno i tehdy, když stát bez objektivního ospravedlnění nezachází rozdílně s lidmi v situacích, jež jsou výrazně odlišné.

Oblast působnosti Úmluvy prostřednictvím takového výkladu přesahuje meze doslovného vymezení zaručených práv. Postačí, pokud se skutková podstata věci bude v širším smyslu dotýkat otázek chráněných na základě Úmluvy¹¹⁾. Jinými slovy předmět sporu se nesmí vymykat textu článku, který je s článkem 14 spojován¹²⁾, resp. kritizovaná opatření musí být přímo spojena s výkonem Úmluvou zaručeného práva¹³⁾. Zákaz diskriminace zakotvený v článku 14 Úmluvy jde tak nad rámec užívání práv a svobod, které Úmluva a její Protokoly vyžadují, aby smluvní státy garantovaly. Vztahuje se i na ta doplňující práva, která existují v rámci jednotlivých ustanovení Úmluvy a jejích Protokolů, které se státy dobrovolně zavázaly respektovat¹⁴⁾.

⁶⁾ Část I články 1–19.

⁷⁾ „Užívání práv a svobod přiznaných touto Úmluvou musí být zajištěno bez diskriminace založené na jakémkoli příčině, jako je pohlaví, rasa, barva pleti, jazyk, náboženství, politické nebo jiné smýšlení, národní nebo sociální původ, příslušnost k národnostní menšině, rod nebo jiné postavení.“

⁸⁾ Viz *Sahin proti Německu* (velký senát), č. 30943/96, 8. července 2003, § 85, ESLP 2003-VIII.

⁹⁾ Viz *Sommerfeld proti Německu* (velký senát), č. 31871/96, 8. července 2003, ESLP 2003-VIII (výňatky); *Karlheinz Schmidt proti Německu*, č. 135/80/88, 18. července 1994, § 22, série A č. 291-B; *Petrovic proti Rakousku*, č. 20458/92, 27. března 1998, § 22, ESLP 1998-II.

¹⁰⁾ Č. 34369/97 (velký senát), 6. dubna 2000, ESLP 2000-IV.

¹¹⁾ Viz *Abdulaziz, Cabales a Balkandali proti Spojenému království*, č. 9214/80, 9473/81 a 9474/81, 28. května 1985, Série A č. 94, § 71; *Thlimmenos proti Řecku* (velký senát), č. 34369/97, 6. dubna 2000, § 40, ESLP 2000-IV; *Sommerfeld proti Německu* (velký senát), č. 31871/96, 8. července 2003, § 84, ESLP 2003-VIII (extracts); *Kafkaris proti Kypru* (velký senát), č. 21906/04, 21. února 2008, § 159, ESLP 2008.

¹²⁾ Viz *Van der Musselle proti Belgii*, č. 8919/80, 23. listopadu 1983, Série A č. 70, § 43.

¹³⁾ Viz *Schmidt a Dahlström proti Švédsku*, č. 5589/72, 6. února 1976, Série A č. 21, § 39.

¹⁴⁾ Viz *Belgická jazyková záležitost proti Belgii* (meritum), č. 1474/62, 1677/62, 1691/62, 1769/63, 1994/63 a 2126/64, 23. července 1968, § 9, Série A č. 6; *Stec a další proti Spojenému království* (roz.) (velký senát), č. 65731/01 a 65900/01, § 39 a 40, 2005, 6. července 2005, ESLP 2005-X; *E.B. proti Francii* (velký senát), č. 43546/02, č. 48, ESLP 2008; *Andrejeva proti Lotyšsku* (velký senát), č. 55707/00, § 74, ECHR 2009; 18. února 2009; *Sejdić a Finci proti Bosně a Hercegovině* (velký senát), č. 27996/06 a 34836/06, § 39, 22. prosince 2009; *Bah proti Spojenému království*, č. 56328/07, 27. září 2011, § 35.